

Kádár Tamás
György

ÉLET NÉMETORSZÁGBAN

Teológiai tanulmányaim második évében, a tavaszi félévben voltam Németország szívében, a Göttingeni Georg-August Egyetem hallgatója. A kint töltött öt hónap alatt volt időm belekóstolni az ottani életbe. Utazásaim alatt láttam a vidéket, megismerkedtem az emberekkel, beszéltem velük tapasztalataikról, s bár látásmódjukat sokszor nem értettem, mégis lenyűgözött az a világ.

Különös élmény volt már maga az érkezésem is. Hajnalban szálltam le a buszról a város közepén. Próbáltam a térképek alapján eligazodni a szinte egyforma utcák sűrűjében. Göttingen belvárosáról a hajnalban érkező idegen is felismeri a számunkra talán szokatlan egyetemváros-jelleget. Az épületek fele valamilyen oktatási céllal épült, ráadásul nagy része klasszicista stílusban. Lenyűgöző látványt nyújtottak a diákothonok és tanszékek épületei, melyek utcáról utcára követték egymást. A klasszicista épületsorok között lakóházakat, boltokat alig láttam. A belvárosban szinte minden épület az egyetemi élethez kapcsolódik. Nappal pedig az épületegyüttesek közötti szűk utcák megteltek diákokkal. A megszokott törzshelyeiken találkozó diákok, a büszkén sétáló, pipázó tanárok, az egyetem tömegei özönlöttek az utcákra, terekre. Itt minden az egyetemért van.

Aztán idővel kiismertem magam a városban, már tudtam, hogy újdonsült német barátaim milyen helyekre járnak, hol kapható a legjobb ír sör, vagy éppen melyik a város legjobb török gyorsétterme. A diákothon pedig, ahol laktam, pont a város szívében volt. Annyira lenyűgözött az a látvány, melyben első nap részem volt, hogy szinte minden szabadidőmet sétával töltöttem. Ekkor szoktam hozzá igazán az itt divatos sétálva tanuláshoz.

Kedves emberek, gyönyörű épületek, hihetetlen tisztaság és rend jellemezte az egész várost. Vallási, nemzeti sokszínűség, afrikai és ázsiai gyerekek békében játszanak egymással a

játszótereken. Különös élmény volt látni ezt a Németországot. A legtöbben pedig jól beleillettek az összképbe. Szinte kivétel nélkül mindenki tudott németül, könnyű volt megértetnie magát az embernek a másikkal. De a családok nagy része a belváros utcáin egymás között más nyelven beszélt. Persze aztán a séták során messzebbre is eljutottam. Láttam a hegyre felkúszó lakónegyedeket, a szebbnél szebb autósodákat a paloták előtt. A várost körülfogó telepített erdőt, amiben az ösvények is el vannak nevezve. Nem tudtam nem szeretni azt a gazdagságot, fejlettséget, ami ott körülvett. Ráadásul a diákigazolvánnyal ingyen utazgatni is tudtam. Más városokban, mint Hannover, Bréma, Kassel is hasonló látvány fogadott.

Miután kialakult a félév rendje, és a tárgyaimat is felvettem, beleszóppentem a dolgozós hétköznapokba. A nyüzsgő város, a diákokkal teli kampusz zajából egyre inkább vágytam a csöndre és a pihenésre. Különös, de több hét telt el úgy, hogy nem jártam istentiszteleten. Nem tudtam ugyanis, hogy mikor és hol van. Bizonytalan nyelvtudásom és zavarom miatt még kérdezni se mertem. Egy idő után azonban nagyon hiányozni kezdett az otthoni gyülekezetem, a rendszeres istentiszteletre járás. Hallgattam a hangfelvételeket a sátoraljaujhelyi gyülekezet honlapján, néztem videó istentiszteleteket, mindent kipróbáltam.

A lakótársaim és a velem együtt tanulók szinte mind lelkipásztornak készültek. Sokan jártak haza hétvége, talán ezért tűnt úgy, hogy nincs az egyetemen kialakult szokása a templomozásnak. Aztán egy vasárnap láttam, hogy az egyik szomszédom készül istentiszteletre. Csatlakoztam hozzá. A teológiai intézet helyi gyülekezetébe mentünk. Csodálatos templom fogadott, mondhatni a gótika gyöngyszeme. Az orgona lenyűgöző játékára a gyülekezet tagjai és néhány diáktársam elfoglaltuk a helyünket. Érezhetően szívesen fogadtak minket, a bejáratnál mosolyogva nyomták a kezünkbe az énekeskönyvet. Látszott, hogy megbecsülnek minden érkezőt, főleg a diákokat. Az istentisztelet kezdetére a lelkesedésem alábbhagyott: a templom legtöbbször üres volt. Akkor láttam igazán, hogy valami nincs rendjén az egyházban. Már értettem, miért nem találkoztam túl sok templomba igyekvővel korábban.

Luther Márton Németországa, ahol oly sok hithű ember élt, mostanra mintha elfelejtette volna Alkotóját. Az ismert énekek, melyeket nagyrészt Paul Gerhardt írt, vagy a Bach dallamok hívogató hangjai betöltik a teret, de az ember lelkét is. Németül felhangzó csodálatos líraisággal megírt ének, melyet magyarul is éneklünk: „Itt állok jászolod felett, ó Jézusom szerelmem. Eljöttem, elhoztam neked, amit kezedből nyertem. Vedd elmém, lelkem és szívem, hadd adjam néked mindenem, hogy kedves légyek néked!” (Ref. ék., 329. dics.). Felismerve a liturgiában egy-egy ilyen magyarul is ismert éneket a szemembe könnyek futottak.

Valami mégis nagyon hiányzott. Az egyetemi élet személytelenségében, a folyamatos nyüzsgésben egy idő után feltűnt valami más is. Az ott tanulók, a gyülekezet tagjai, de a tanárok között is éreztem valami disszonanciát. Hiányzott az a mély lelkiesség, az Istenben való bizalom, az élő hit, amit otthon mindennaposan tapasztaltam. Voltak persze olyanok körülöttem kint is, akikben láttam ezt. Tanárok és diákok között is voltak olyanok, akikkel órákat lehetett beszélgetni a hitről és a minket körül-

vevő világról. Sokaknál viszont úgy láttam, nincs igazi elhívástudatuk. Nem tudják, miért is vannak itt. Annyira más volt ez, mint az otthoni gyülekezetem, ahol az egy főre jutó lenyűgöző életpályák meghaladják az országos átlagot.

Mindenki kedves, illedelmes volt velem, nyitottak voltak megismerni Magyarországot, kérdeztek Sárospatakról, általában persze a közismert magyar szavakat emlegették: Balaton, Budapest, gulyás, paprika. Nagyon vidám társaság vett körül, folyton szervezték a különböző alkalmakat, grillpartikat, olvasó-esteket, kulturális programokat, bulikat. Tartottunk olykor közös istentiszteleteket is. A mély lelkiiséget azonban egyre inkább hiányoltam. Látszott az ottani egyházon, hogy már nem ég bennük úgy a tűz. Mintha minden más fontosabb lett volna, mint az Úrnak szolgálni. Az illedelmesség, a kedvesség is inkább a neveletésükből fakadt, no meg a háború utáni befogadó politikából, melyből minden német kivette a részét. Úgy láttam, mintha csak egy apró *maradék* ismerte volna még igazán az élő hitet.

Akarva-akaratlanul is eszembe jutott az ige: „...Se szegénységet, se gazdagságot ne adj nekem! Adj annyi eledelt, amennyi szükséges, hogy jóllakva meg ne tagadjalak, és ne mondjam: Kicsoda az ÚR?...” (Péld 30,8–9). Amikor megkérdeztem egy közös ebédnél a körülöttem ülőktől, hogy mit gondolnak, mennyi pénzből élek Magyarországon, ők több száz euróval többet mondtak, mint ami valójában jutott. Nem mondom, hogy itthon szegénység van, és azt sem, hogy sokkal jobb helyzetben vagyunk egyházunkban, mint ők. Én hazaérkezve mégis azt láttam, hogy mi itthon az életet egészen másképp éljük, a minket körülvevő világot egészen másképp látjuk, mint ők. Egyszerűen más a történelmünk, más helyzetben vagyunk most is. A nyugati ember problémái számunkra nevetségesnek tűnnek. De amit talán csak kevesen vesznek észre, az a társadalomból alapvetően kikopott tapasztalat, ami magyar népünket még az előző évszázad elején jellemezte. Mi még talán nem kerültünk olyan messzire a gyökereinktől, mint tőlünk nyugatabbra. A nehézségek, történelmi mélypontok sokakat hitre sarkalltak. Azt tapasztaltam, hogy ez a német társadalomban egészen másképp történhetett.

Összességében úgy érzem, elég volt számomra a kint töltött fél év. Nem szívesen mennék újra hosszabb időre Németországba. Persze az élmények felidézése, az emlékek jó érzéssel töltenek el, ha visszagondolok az ottani barátokra, az ott tanultakra. Ha később sikerül eljutnom újra Göttingenbe, biztosan teszek majd egy-két kiadós sétát a városban, az erdőben. Megkeresem a Professzoraimat, akiktől nagyon sokat tanulhattam. Bejárom újra a diákothont és a könyvtárat, ahol oly sok időt töltöttem, no meg persze a kiváló ír pubot is meglátogatom. Azóta se ittam olyan finom vörös sört, mint ott. De hosszú távon csak Magyarországon tudnám elképzelni az életemet. A magyar emberek azok, akik között igazán otthon lehetek.

Friedrich Bernhard Werner: Wittenberg látképe, 18. század